

Asia: SYKE/2024/433

Lausuntopyyntö Saksan merialueen kehittämissuunnitelman muuttamisen ja päivittämisen ympäristöarvioinnista Pohjanmerellä ja Itämerellä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen ympäristökeskus on pyytänyt Ilmatieteen laitokselta lausuntoa Saksan merialueen kehittämissuunnitelman muuttamisen ja päivittämisen ympäristöarvioinnista Pohjanmerellä ja Itämerellä. Saksan liittovaltion merenkulku- ja hydrografiavirasto on valmistellut muutoksia ja päivityksiä Saksan merialueen kehittämissuunnitelmaan, siten että se edistää merituulivoiman ja siihen liittyvien kaapelien rakentumista. Suunnitelma tähtää 70 GW tuulivoima kapasiteettiin Saksan liittotasavallan talousvyöhykkeellä vuoteen 2045 mennessä. Tästä 50 GW tulisi asentaa jo 2035 mennessä. Jotta 70 GW kokoaikainen kapasiteetti voidaan saavuttaa, suunnitelma on tehty 78 GW potentiaalille, olettaen että 10% puistoista ja kaapeleista on poissa käytöstä purkamis/uudisrakentamisen takia.

Ilmatieteen laitos on perehtynyt suunnitelmaan ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Ilmatieteen laitoksella katsoo, että ympäristöarvio on kattava eikä Ilmatieteen laitoksella ole lausuttavaa ympäristöarvioinnista.

Nummelin Aleks
Merentutkimus -yksikkö

Asia: SYKE/2024/433

Lausuntopyyntö Saksan merialueen kehittämissuunnitelman muuttamisen ja päivittämisen ympäristöarvioinnista Pohjanmerellä ja Itämerellä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla (Tukes) ei ole lausuttavaa.

Karjalainen Sanna-Mari
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes

Asia: SYKE/2024/433

Lausuntopyyntö Saksan merialueen kehittämissuunnitelman muuttamisen ja päivittämisen ympäristöarvioinnista Pohjanmerellä ja Itämerellä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä ympäristöselostuksesta

Merialuesuunnitelman päivitystä ja luonnosta koskeva ympäristöselostus on varsin perusteellinen ja suurimmaksi osaksi jopa vaikeaselkoinen kokonaisuus kymmenine lyhenteineen. Asian esittäminen tiiviimmässä ja helppolukuisemmassa muodossa kansainvälistä kuulemista varten olisi ollut toivottavaa. Konekäännetyt asiakirjan tekstissä on virheellisiä sanoja, ilmaisuja ja lauserakenteita, mikä vaikeuttaa suunnitelman ja sen arvioitujen vaikutusten ymmärtämistä sekä lausunnon antamista.

Luontovaikutukset

Laajassa mittakaavassa koordinoitu merituulivoima-alueiden sovittaminen yhteen luontoarvojen kanssa on hyvä menettely, jota seuraamalla voidaan varmistua siitä, että alueelle sijoittuvien tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset luontoon voidaan ottaa huomioon tarkoituksenmukaisesti. Sähkönsiirtokaapeleiden ohjaaminen siten, että ne keskittyvät suurimmilta osin yhdelle alueelle auttaa välttämään merenpohjan luontotyyppien laajempialaista heikentymistä, jolloin tulevien hankkeiden yhteisvaikutukset todennäköisesti vähenevät. Tämä kuitenkin tarkoittaa sitä, että myös itse voimalat saattavat keskittyä siten rajatummalle alueelle. Tämä voi muodostaa tiiviimmän esteen, joka saattaa vaikuttaa esimerkiksi alueen läpi muuttaviin ja vaeltaviin lajeihin voimakkaammin. Tuulivoima-alueen laajentaminen kasvattaa hankkeen potentiaalisia luontovaikutuksia, mikä on pidettävä arvioinnissa jatkuvasti osana ja esillä.

On tärkeää ymmärtää ja perustella hankkeen koko laajuuden vaikutukset myös verrattuna tilanteeseen, jossa tuulivoiman tuotantoalue ei olisi yhtä keskitettyä. Ilman tätä vertailua on vaikea todeta, onko kyseessä todella luonnon ja/tai yhteiskunnan kannalta toimivin vaihtoehto. Aihetta sivutaan kappaleessa 7, jossa myös käy ilmi esitetyn merituulivoiman laajennussuunnitelman riittämättömyys lopullisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitelman mukaan Saksan merialueelle joudutaan tulevaisuudessa lisäämään huomattavasti merituulivoimaa. Tällöin tulee harjoittaa

erityistä kriittisyyttä merkittäviä luontovaikutuksia poissulkiessa, jotta voidaan huomioida tulevaisuudessa väistämättä kasvava tuulivoiman aiheuttama paine, joka voisi mahdollisesti muuttaa alueella nyt tehtävän arvioinnin lähtökohtia.

Hankkeesta Suomeen ulottuvat luontovaikutukset kohdistuvat keskeisimmin vaeltaviin ja muuttaviin lajeihin. Näistä lajiryhmistä etenkin vaeltavat kalat, muuttolinnut ja mahdollisesti lepakot saattavat kulkea alueen läpi Suomeen, jolloin hankkeen tarkoituksenmukaisella ja perusteellisella luontovaikutusten arvioinnilla on myös suuri merkitys Suomen luonnonsuojelulle. Etenkin hankesuunnitelman laajentuessa on tarpeen käsitellä luontovaikutuksia uusimmalla mahdollisella selvitystiedolla ja tieteellisellä tausta-aineistolla. Tässä kommentissa käsitellään keskeisimmin Suomen luontoon mahdollisesti ulottuvia vaikutuksia.

Ympäristöraportin osalta aluekehityssuunnitelman muutoksen myötä on noussut joitakin uusia seikkoja tarkasteltavaksi. Lajitiedon päivittämistä koskevat toimenpiteet ja uudet aineistolähteet ovat tarpeellisia ja pääsääntöisesti kattavia. Päivitettyjen aineistojen perusteella tehdyt johtopäätökset hankesuunnitelman muutoksen vaikutuksista perustellaan kuitenkin hyvin lyhyesti, ja niiden kattavampi käsittely olisi aiheellista monien vaikutusten kohteiden osalta, sillä tällä hetkellä vastaukset ovat pitkälti lyhyitä, toisiaan toistavia toteamuksia. Lepakkoja koskevan lähtötiedon suhteen on seurattava tutkimusten tulosteella tehtyä suositusta siitä, että selvityksiä alueella on jatkettava, jotta lajitietoa koskevat epävarmuudet saadaan poissuljettua.

Linnustoa, merinisäkkäitä ja lepakoita koskevat päivitystarpeet on tunnistettu kappaleissa 4.6–4.9 pääosin kattavasti, jokseenkin siinäkin painotetaan tarvetta lisätutkimukselle lajiryhmien suhteen, mitä ELY-keskus puoltaa. ELY-keskus pitää yleisesti hyvänä vaikutusten seurannan suunnittelua ja toteuttamista. Vertailukelpoisen tiedon saamiseksi seurantaa tulisi kuitenkin tehdä samoilla menetelmillä jo ennen suunnitelman ja hankkeiden toteuttamista.

Hankkeen ympäristöraportin kohta 6, jossa käsitellään kielteisten vaikutusten välttämistä, jää keskeneräiseksi ja kattaa vain muuttolinnustoon kohdistuvat vaikutukset. Myös muiden lajiryhmien osalta on tarpeellista tutkia ennaltaehkäiseviä tai reaaliajassa toteutettavia keinoja ympäristövaikutusten välttämiseksi.

Kaiken kaikkiaan hankesuunnitelman päivityksen myötä vaaditut muutokset selvityssuunnitelmissa ja vaikutusten arvioinnissa on huomioitu suurimmilta osin tyydyttävästi. ELY-keskus haluaa kuitenkin painottaa hankkeen edellisessä vaiheessa annetussa lausunnossa esiin nousseita huolenaiheita mm. suojeluverkoston suhteen. Hankealueen laajentuessa nyt, ja etenkin tulevaisuudessa lopullisten tavoitteiden huomioon ottaen, on aihetta käsiteltävä kattavasti ja valtion rajat ylittäen.

Yhteisvaikutukset

Vaikka kyseinen suunnitelma sijaitsee kaukana Suomen rannikolta ja talousvyöhykkeestä, Itämeren alueelle on suunnitteilla runsaasti meritulivoimahankkeita ja ELY-keskus katsoo, että eri maiden talousvyöhykkeillä sijaitsevien hankkeiden yhteisvaikutuksista voi muodostua merkittäviä. Suunnitelmassa ja ympäristöselostuksessa ei ole tuotu selkeästi esiin, miten ja missä mittakaavassa yhteisvaikutuksia on arvioitu. Joten jää epäselväksi millä perusteella on todettu, että yhteisvaikutuksista ei muodostuisi merkittäviä. Yhteisvaikutusten arviointiin ja lieventämiseen on kiinnitettävä jatkossa huomiota.

Lillunen Anu
Varsinais-Suomen ELY

Mäkeläinen Sanna
Varsinais-Suomen ELY - Ympäristö ja luonnonvarat-vastuualue

Keneltä: "Rantanen Laura (LVM)" <Laura.Rantanen@gov.fi>
Lähetetty: perjantai 27. syyskuu 2024 15.25.07
Kenelle: "Syke Kirjaamo" <Kirjaamo@syke.fi>
Aihe: SYKE/2024/433 Lausuntopyyntö Saksan merialueen kehittämissuunnitelman muuttamisen ja päivittämisen ympäristöarvioinnista Pohjanmerellä ja Itämerellä

Hei,

LVM on vastaanottanut Sykeltä lausuntopyynnön Saksan merialueen kehittämissuunnitelman muuttamisen ja päivittämisen ympäristöarvioinnista Pohjanmerellä ja Itämerellä, diaarinro [SYKE/2024/433](#).

LVM ei anna asiasta lausuntoa.

Ystävällisin terveisin

Laura Rantanen

Erityisasiantuntija

Kehittämisyksikkö

Liikenne- ja viestintäministeriö

Puhelin 0295 342 175, 050 341 0117

Sähköposti laura.rantanen@gov.fi

Käyntiosoite Eteläesplanadi 4, Helsinki

Postiosoite PL 31, 00023 Valtioneuvosto

www.lvm.fi

Lausunto

1.10.2024

MV/01645/2024

1 (3)

Suomen ympäristökeskus

Viite SYKE/2024/433

Asia Saksan merialueen kehittämissuunnitelman ympäristöarvioinnin muuttaminen ja päivittäminen Pohjanmerellä ja Itämerellä

Suomen ympäristökeskus on antanut Museovirastolle mahdollisuuden lausua Saksan merialueen kehittämissuunnitelman ympäristöarvioinnin muuttamisesta ja päivittämisestä Pohjanmerellä ja Itämerellä. Museovirasto on tutustunut asiaan ennen muuta vedenalaisen kulttuuriperinnön huomioimisen osalta.

Suomen ympäristökeskus on vastaanottanut Saksan liittovaltion merenkulku- ja hydrografiavirastolta (BSH) ilmoituksen Saksan merialueen kehittämissuunnitelman muuttamisesta ja päivittämisestä. Tarkoituksena on edistää merituulivoiman ja sen edellyttämien meriliikenneyhteyksien laajentamista. Päivitysprosessin yhteydessä tehdään strateginen ympäristöarviointi. Ympäristöarvioinnissa sovelletaan ns. Espoon sopimukseen liitettyä strategista ympäristöarviointia koskevaa pöytäkirjaa. Lausuntoasiakirjoihin kuuluvat 7.6.2024 päivätty aluekehittämissuunnitelma sekä suunnitelmakartat ja ympäristöraportit (environmental report) Pohjanmeren ja Itämeren alueilta.

Kulttuuriperinnön suojelua Suomessa hoitavana viranomaisena Museovirasto toteaa, että merituulivoimapuistot merikaapelijärjestelmineen ovat suuren mittakaavan vesirakennushankkeita, joita valmisteltaessa on hankittava riittävä tieto hankealueen vedenalaisesta kulttuuriperinnöstä sekä aluevesillä että talousvyöhykkeellä. Kulttuuriperintöön kohdistuvia vaikutuksia on arvioitava ja haitallisia vaikutuksia on tarvittaessa lievennettävä. Museovirasto pitää yleisesti tärkeänä sitä, että sekä aluekehittämissuunnitelmassa että Pohjanmeren ja Itämeren ympäristöraporteissa tuodaan esiin kulttuuriperinnön teema (muun muassa kulttuuriperinnön huomioiminen hankkeissa, kulttuuriperintöön liittyvän tiedon epävarmuus ja kohteiden arvottamisen kriteerit). Erityisesti Pohjanmeren ympäristöraportissa kerrotaan meren pohjassa olevasta arkeologisesta perinnöstä, jota Pohjanmerellä ovat esihistorialliset asuinpaikat ja erilaiset hylät. On positiivista, että näistä ilmiöistä käytetään holistista maisemaan viittaavaa ilmaisua ”cultural traces such as submerged seascapes”.

Saksan talousvyöhykkeellä ei ole voimassa vedenalaista kulttuuriperintöä suojelevaa kansallista lainsäädäntöä. Tässä tilanteessa on hyvä, että ympäristöraportissa viitataan YK:n merioikeusyleissopimukseen, jonka yleisten määräysten artiklassa 303 todetaan valtioiden velvollisuudeksi suojella merestä löytyneitä arkeologisia ja

historiallisia esineitä. On myös hyvä, että asiakirjoissa tuodaan esiin hankkeiden vaikutuksia merimaisemiin (seascape).

Laivanhyllyillä voi olla historiallisia yhteyksiä eri valtioihin. Hylkyihin sekä niiden suojeluun ja tutkimiseen liittyvä kansainvälinen tiedonvaihto on edellytys kohteiden taustan ymmärtämiselle ja eduksi suojelulle. Vedenalaisen kulttuuriperinnön kohteet ovat kuitenkin tietyllä rajatulla alueella sijaitsevia fyysisiä jäännöksiä, joihin kohdistuvilla kartoitus-, suojelu- ja tutkimustoimilla ei ole rajat ylittäviä konkreettisia ympäristövaikutuksia. Hankkeissa, joissa esimerkiksi kaapeleita tai putkia sijoitetaan useiden valtioiden aluevesille tai talousvyöhykkeille, kunkin maan viranomaiset huolehtivat kulttuuriperinnön huomioimisesta omalla alueellaan.

Museoviraston näkemyksen mukaan kulttuuriperinnön huomioimisen näkökulmasta Suomella ei ole tarvetta osallistua Saksan merialuesuunnitelman muutokseen ja päivitykseen. Museovirasto seuraa mahdollisuuksien mukaan muiden maiden merialuesuunnittelun kehitystä ja osallistuu Suomen merialuesuunnittelun päivitykseen.

Yli-intendentti

Miikka Kumpulainen

Erikoisasiantuntija

Maija Matikka

Jakelu Suomen ympäristökeskus

Tiedoksi SYKE, viranomaispalvelut

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av document
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case

MV/01645/2024

**Saksan merialueen kehittämissuunnitelman
ympäristöarvioinnin muuttaminen ja päivittäminen
Pohjanmerellä ja Itämerellä**

Asiakirja / Dokument / Document

MV/01645/2024-2

**Saksan merialueen kehittämissuunnitelman
ympäristöarvioinnin muuttaminen ja päivittäminen
Pohjanmerellä ja Itämerellä**

Signed By:Matikka Maija 91288827V
Signed at:2024-10-02 09:45:35 +03:00
Reason:I approve this document

Signed By:Kumpulainen Miikka 91337466
Signed at:2024-10-02 09:51:29 +03:00
Reason:I approve this document

Suomen ympäristökeskus

kirjaamo@syke.fi

Päiväys/Datum

26.09.2024

Dnro/Dnr

TRAFICOM/485078/04.04.05.01/2024

Viite/Referens

Suomen ympäristökeskuksen

lausuntopyyntö dnro SYKE/2024/433

Saksan merialueen kehittämissuunnitelman muutokset

Suomen ympäristökeskus on pyytänyt Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin lausuntoa Saksan merialueen kehittämissuunnitelman muuttamisen ja päivittämisen ympäristöarvioinnista Pohjanmerellä ja Itämerellä.

Traficom esittää lausuntonaan seuraavaa:

Merenkulun näkökulmasta merialueelle suunniteltavat tuulivoimapaistot voivat vaikuttaa mm. merenkulun turvallisuuteen ja sujuvuuteen sekä merenkulun tutka- ja radiojärjestelmiin, mikäli merituulivoimapaisto sijoittuu esim. merenkulun liikennöintialueiden läheisyyteen.

Laajennettaessa ja lisättäessä merituulivoimalle osoitettavia alueita sekä muutettaessa merenkulun liikennöintialueita tiheästi liikennöidyillä merialueilla, suunnittelutyössä on tärkeää huomioida myös naapurivaltioiden kehityssuunnitelmat yhdenmukaisuuden varmistamiseksi sekä varmistaa kansainvälisen merenkulun turvallisuus ja sujuvuus jatkossakin.

Suunnittelualueiden kautta kulkee Suomeen suuntautuvaa ja Suomesta lähtevää merenkulkua. Huomioiden lisäksi pohjoisella Itämerellä vallitsevat vastaavat merialueen alueidenkäyttömuotojen yhteensovittamiseen liittyvät haasteet, merialueen kehittämissuunnitelman muutosprosessia olisi perusteltua päästä seuraamaan. Suomen näkökulmasta olisi myös hyödyllistä saada lisätietoa mm. suunnittelun tukena käytetyistä selvityksistä sekä sovelletuista käytännöistä yhteensovitettaessa merenkulkua ja merituulivoimaa tiheästi liikennöidyillä merialueilla.

Pentinsaari Pietari

Ylijohtaja

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 26.9.2024. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.

Tiedoksi

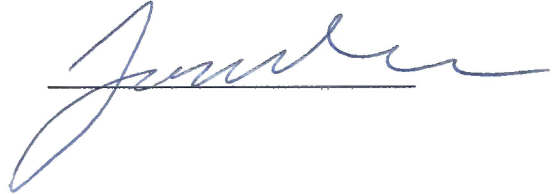
Jani Koiranen, Traficom
Mikko Meriläinen, Traficom
Lauri Kuuliala, Väylävirasto
Laura Rantanen, LVM
Carolus Ramsay, Suomen Varustamot ry
Sami Järvenpää, Rajavartiolaitos

Avdelning
Social- och miljöavdelningen Miljöbyrån Byråchef
tjänstemannabeslut

Finlands miljöcentral, SYKE
Ladugårdsbågen 11
FI-00790 HELSINGFORS

kirjaamo@syke.fi

Beslutande
Byråchef Nordlund Jacob

**Utlåtande om en miljöbedömning i samband med ändring och uppdatering
av den tyska havsutvecklingsplanen i Nordsjön och Östersjön**

Ärende

SYKE/2024/433

Finlands miljöcentral begär landskapsregeringens utlåtande om ändring och
uppdatering av den tyska havsutvecklingsplanen i Nordsjön och Östersjön.

Utlåtandet ska lämnas in senast 7.10.2024.

Beslut

Landskapsregeringen beslutar att inte lämna något utlåtande.

Motivering

Den tyska havsplanen berör Nordsjön och södra Östersjön. Avståndet till
åländskt vatten är därmed så pass omfattande att direkta effekter av ändringarna
för Ålands del bedöms som osannolika.

För kännedom

transboundaryEIA.SEA@syke.fi

Energisamordnare Ralf Häggblom, ralf.haggblom@regeringen.ax

Teknisk samhällsstrateg Stefan Fransman, stefan.fransman@regeringen.ax